

NYELVI HÁTTÉR ÉS INTERKULTURÁLIS ATTITÚDOK VIZSGÁLATA TURIZMUS SZAKOS HALLGATÓK KÖRÉBEN SZLOVÁKIÁBAN

Author(s) / Szerző(k):

Gergely Viktória (Ph.D.)
Constantine The Philosopher University in Nitra
(Slovakia)

E-mail:

vgergelyova@ukf.sk

**Cite:
Idézés:**

Gergely Viktória (2025): Nyelvi háttér és interkulturális attitűdök vizsgálata turizmus szakos hallgatók körében Szlovákiában. *Lélektan és hadviselés – interdiszciplináris folyóirat*, VII. évf. 2025/2. szám. 43-57.
Doi: <https://www.doi.org/10.35404/LH.2025.2.43>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License.

EP / EE:

Ethics Permission / Etikai engedély: KFS/2025/LH0008

**Reviewers:
Lektorok:**

Public Reviewers / Nyilvános Lektorok:

1. Mező Ferenc (Ph.D.), Eszterházy Károly Katolikus Egyetem
2. Mező Katalin (Ph.D.), Debreceni Egyetem

Anonymous reviewers / Anonim lektorok:

3. Anonymous reviewer (Ph.D.) / Anonim lektor (Ph.D.)
4. Anonymous reviewer (Ph.D.) / Anonim lektor (Ph.D.)

Absztrakt

A nyelvi és interkulturális kompetencia meghatározó szerepet játszik az idegenforgalom területén, különösen a globalizálódó munkaerőpiac és a kulturális sokszínűség által jellemzett környezetben. Jelen tanulmány célja a jövőbeli szlovákiai idegenforgalmi szakemberek, azaz idegenforgalom szakos egyetemi hallgatók nyelvi és interkulturális

attitűdjeinek feltérképezése. A kutatás kvantitatív módszertanra épülő keresztmetszeti kérdőíves kutatás formájában valósult meg, amelyben összesen 129 szlovákiai egyetemista vett részt. A kutatás eredményei statisztikai módszerekkel, az IBM SPSS Statistics 26 szoftver segítségével voltak elemezve. A vizsgálat középpontjában a hallgatók idegen nyelvi kompetenciáinak szintje, a kulturális sokféleséggel kapcsolatos attitűdjeik álltak. Az eredmények hozzájárulnak annak megértéséhez, hogy a jövő turisztikai szakemberei milyen mértékben rendelkeznek a sikeres szakmai érvényesüléshez elengedhetetlen nyelvi és interkulturális készségekkel. Az eredmények hangsúlyozzák a nyelvi és kulturális háttér szerepét az interkulturális kompetenciák formálásában, és célzott oktatási beavatkozások szükségességére utalnak.

Kulcsszavak: nyelv, interkulturális attitűd, Szlovákia

Diszciplína: pedagógia, pszichológia

Abstract

SURVEY OF LANGUAGE BACKGROUND AND INTERCULTURAL ATTITUDES AMONG TOURISM STUDENTS IN SLOVAKIA

Linguistic and intercultural competence play a decisive role in the field of tourism, especially in an environment characterized by a globalizing labor market and cultural diversity. The aim of this study is to map the linguistic and intercultural attitudes of future Slovak tourism professionals, i.e., university students majoring in tourism. The research was carried out in the form of a cross-sectional questionnaire study based on a quantitative methodology, in which a total of 129 Slovak university students participated. The results of the research were analyzed using statistical methods using IBM SPSS Statistics 26 software. The study focused on the level of students' foreign language competencies and their attitudes towards cultural diversity. The results contribute to understanding the extent to which future tourism professionals possess the linguistic and intercultural skills essential for successful professional development. The results emphasize the role of linguistic and cultural background in shaping intercultural competences and point to the need for targeted educational interventions.

Keywords: language, intercultural attitudes, slovakia

Disciplines: pedagogy, psychology

A globalizált világában a nyelvi és interkulturális kompetenciák fejlesztése kulcsfontosságú a különböző kulturális közösségekkel való hatékony kapcsolatteremtéshez. A nyelvi kompetencia nemcsak az

idegen nyelven történő kommunikáció képességét foglalja magában, hanem a kulturális kontextus felismerését és megértését is. Az interkulturális kompetencia pedig abban nyilvánul meg, hogy az egyén

képes megfelelően reagálni, illetve rugalmasan alkalmazkodni az eltérő kulturális normákhoz és értékekhez. A kutatások rámutatnak, hogy a nyelvtanulás kulturális tartalmakkal való összekapcsolása hatékony eszközt jelent a hallgatók felkészítésében a globalizált munkaerőpiac kihívásaira (Bimenov és Toxanbayeva, 2024). Azok a hallgatók, akik rendelkeznek a megfelelő készségekkel, eredményesebben építenek kapcsolatokat, hatékonyabban oldják meg a konfliktusokat, és sikeresebben boldogulnak a kulturális sokszínűséggel jellemezhető helyzetekben (Akylbek, Usupova és Sartbekova, 2024).

A globalizálódó világban a turisztikai iparág alapját képezik a kulturális interakciók, ezért a szakemberek számára elengedhetetlen az idegennyelvtudás és az interkulturális kompetencia. A hatékony kommunikáció a különböző kultúrák között növeli a vendégelégedettséget és elősegíti a kölcsönös megértést — ezek pedig alapvetőek a turisztikai vállalkozások sikeréhez (Bilodod és Vorobel, 2022). A turizmus és vendéglátás területén gyakran a sikeres karrier előfeltétele a többnyelvűség, amely révén a szakemberek szélesebb ügyfélkört szolgálhatnak ki, és hatékonyabban kezelhetik a kulturális árnyalatokat (Sindik és Božinović 2013).

Az interkulturális kompetencia a kulturális különbségek megértését és tiszteletét foglalja magában — elengedhetetlen azok számára a turisztikai szakemberek számára, akik rendszeresen találkoznak eltérő háttérű egyénnel. Az autentikus kulturális anyagokkal és valós helyzetekkel történő találkozások fejlesztik az empátiát és

az alkalmazkodóképességet — ezek a tulajdonságok létfontosságúak a turizmusban (Moroz és Demianenko, 2022).

Szlovákiában az interkulturális kompetencia fontosságát már az oktatásban is elismerték. Kutatások rámutattak arra, hogy az egyetemi tananyagba integrált interkulturális képzés segíthet előkészíteni a hallgatókat a turisztikai szektor multikulturális dinamikájára. Így a turizmus szakos hallgatók interkulturális kommunikációs készségei hangsúlyosan jelennek meg az angol nyelvi oktatás során is (Sándorová, 2021).

A tanulmány célja a Szlovákiában idegengorgalmat tanuló szlovák, magyar és ukrán nemzetiségű egyetemi hallgatók idegennyelvi kompetenciáinak és a kulturális sokszínűséghez való hozzáállásának vizsgálata. A kutatás arra törekszik, hogy feltárja az egyes hallgatói csoportok közötti különbségeket és hasonlóságokat, amelyek hozzájárulhatnak az oktatási stratégiák és az ágazati gyakorlatok fejlesztéséhez. Eredményei elősegíthetik a jövő turisztikai szakembereinek felkészültségét a multikulturális és globálisan összekapcsolt környezetben való hatékony működésre.

Nyelvi és interkulturális kompetencia az oktatási folyamatban

A nyelv és a kultúra szorosan összekapcsolódik, ezért az interkulturális kompetencia fejlesztése a nyelvi képzés elengedhetetlen eleme. Ez a kompetencia nemcsak a nyelvi kód elsajátítását jelenti, hanem a kommunikációt befolyásoló kulturális sajátosságok megértését is (Akylbek, Usupova és Sartbekova, 2024). A multikulturális világban való boldogulás egyik kulcsa a

különböző kulturális háttérrel rendelkező emberekkel való hatékony kommunikáció, amely különösen fontos a turizmus területén dolgozó szakemberek számára. A jövő szakembereinek felkészítése ezért megköveteli a nyelvi és interkulturális készségek párhuzamos fejlesztését.

A nyelvtudás nemcsak az információközlés eszköze, hanem bizalomépítés, vendégélmény és konfliktusmegelőzés szempontjából is alapvető. A kommunikatív nyelvi kompetencia nemcsak a grammatikai tudást, hanem a pragmatikus, szociolingvisztikai, és stratégiai kompetenciát is magában foglalja – mindez kulcsfontosságú a vendégkapcsolatokban. A hatékony nyelvoktatás túlmutat a nyelvtan és a szókincs átadásán: magában foglalja a kulturális sokszínűség tiszteletét, valamint az eltérő kommunikációs stílusokhoz való alkalmazkodás képességét is (Krajewski, 2011). Vagyis a hallgatóknak nem elegendő pusztán idegen nyelvet tanulniuk; elengedhetetlen, hogy ismerjék a kulturális normákat, értékeket és tradíciókat, amelyek különösen meghatározóak az olyan ágazatokban, mint a szállodaipar vagy a nemzetközi utazási irodák működése (lásd: Sándorová, 2019).

Számos kutatás rámutatott arra is, hogy a multikulturális környezetben zajló nyelvtanulás, a külföldi tanulmányutak, valamint a nemzetközi tapasztalatok jelentősen hozzájárulnak az interkulturális kompetenciák fejlődéséhez (Xiao & Dan, 2015; Akylbek et al., 2024; de Hei et al., 2020; Humphreys, 2023; Borge et al., 2020; Reid & Garson, 2017). A turizmus területén a nyelvi és interkulturális kompetenciák

együttes fejlesztése nélkülözhetetlen a szakmai sikerhez. A nyelvi képzés, a kulturális tréningek és a gyakorlati tapasztalatok ötvözése hozzájárul ahhoz, hogy a hallgatók mélyebben megértsék a különböző kultúrák igényeit, és hatékonyabban vegyenek részt interkulturális párbeszédben. A gyakorlati elemek – például történetek alkalmazása vagy autentikus anyagok használata – olyan eszközöket biztosítanak számukra, amelyek elősegítik a globalizált munkaerőpiac kihívásainak kezelését. Az interkulturális kompetencia és a kommunikációs készségek fejlesztése a turisztikai szakemberek számára elengedhetetlen, hiszen ezek képezik az alapját a vendégekkel való kapcsolatépítésnek, a kölcsönös megértésnek és a kulturális különbségek tiszteletének (Gonçalves, 2014).

A szlovákiai felsőoktatás kontextusában különösen jelentős jelenség a kulturális és nyelvi sokszínűség, amely egyaránt tükrözi az egyetemi környezetet és a társadalmi valóságot. Az utóbbi években megnövekedett az érdeklődés a Szlovákiában való tanulmányok iránt főként a keleti szomszédos országokból, különösen Ukrajnából. Ez a tendencia a szláv nyelveken beszélő külföldi hallgatók számának jelentős növekedését eredményezte a szlovákiai állami felsőoktatási intézményekben (v.ö.: Štvrtecká és Gergelyová, 2024).

Kutatások bizonyítják, hogy a kisebbségi helyzetben lévő személyek általában nyitottabban viszonyulnak más kultúrákhoz, mint a többségi társadalom tagjai. Ennek elsődleges oka a kulturális alkalmazkodás dinamikája, illetve az interkulturális elfogadás szükségessége a társadalmi integ-

ráció és a gazdasági érvényesülés szempontjából (Verkuijten, 2005). Ezzel szemben a többségi csoportok gyakran szelektívebben fogadják el a kisebbségi kultúrákat, amit befolyásolhat a kulturális fenyegetettség érzése, valamint az a percepció, hogy a kisebbségi csoportok mennyire nélkülözhetetlenek a társadalom számára (Bunce 2021, Verkuijten 2005; Kunst 2024, Nagawa 2022).

Módszertan

A kutatás egy szlovákiai egyetem idegenforgalom szakos hallgatói körében valósult meg. A vizsgált egyetem idegenforgalmi tanszéke kétféle képzési formát kínál. Az egyik esetben az oktatás fő nyelve a szlovák és az angol, míg a másik esetben – a szlovák és angol nyelv mellett – a magyar nyelv tölti be az oktatás fő nyelvének szerepét. A képzések hallgatói három különböző nemzetiséget képviselnek: szlovák, magyar és ukrán állampolgárokat. Szlovákia legnagyobb kisebbsége a magyar, amely jól kiépített oktatási hálózattal rendelkezik: az óvodától egészen az egyetemig működnek magyar tannyelvű intézmények (bővebben lásd: Vančo 2020). A legutóbbi, 2021-es népszámlálás szerint Szlovákia lakossága 5,5 millió fő (5 449 270), ebből 4 567 547 fő (83,82%) szlovák nemzetiségűnek vallotta magát, míg 881 723 fő (16,18%) tartozik valamely más nemzeti kisebbséghez. Számukat és identitásukat tekintve a legjelentősebb kisebbségi csoportot tehát a magyarok alkotják 422 065 fővel (7,75%) (SODB 2021). Az ukrán hallgatók jelentős száma azzal magyaráz-

ható, hogy az elmúlt időszak geopolitikai változásai új migrációs mintázatokat eredményeztek, amelyek jelentős hatással voltak Szlovákia nyelvi környezetére. Megnövekedett az érdeklődés a szlovákiai felsőoktatási intézmények iránt, különösen az Ukrajnából és Oroszországból érkező hallgatók körében. Ezzel párhuzamosan számottevő növekedés figyelhető meg a szlovákiai állami egyetemekre beiratkozó nemzetközi hallgatók számában (Štvrtecká és Gergelyová, 2024).

A vizsgálat összesen 129 hallgatót érintett, akik három nemzetiséget képviseltek: magyar, szlovák és ukrán. Az 1. táblázat részletes demográfiai bontást nyújt a nem és anyanyelv szerinti megoszlásról. Ez a demográfiai eloszlás betekintést nyújt a kutatási minta nyelvi és nemi összetételébe, biztosítva a sokszínű nézőpontok érvényesülését a vizsgálat során.

1. táblázat. A válaszadók anyanyelv és nem szerinti megoszlása. Forrás: a szerző

Anyanyelv	Férfi (%)	Nő (%)	Összesen
Magyar	13 (28.3%)	33 (71.7%)	46 (100%)
Szlovák	5 (11.6%)	38 (88.4%)	43 (100%)
Ukrán	16 (40.0%)	24 (60.0%)	40 (100%)
Összesen	34 (26.4%)	95 (73.6%)	129 (100%)

Amint az 1. táblázat adataiból látható, a legnagyobb létszámú csoportot a magyar anyanyelvű hallgatók alkották ($n = 46$), őket követték a szlovák ($n = 43$), majd az ukrán anyanyelvű hallgatók ($n = 40$). A résztvevők többsége nő volt ($n = 95$; 73,6%), míg a férfiak aránya kisebb volt ($n = 34$; 26,4%).

Kérdések, hipotézisek

A jelen kutatás célja kettős volt: egyrészt a hallgatók nyelvi készségeinek felmérése, másrészt a multikulturális környezethez való hozzáállásuk vizsgálata. A kutatási kérdések és hipotézisek az alábbiak voltak:

- K1: Miben különbözik a válaszadók idegennyelv-tudása nemzetiességi hovatartozásuk függvényében?
- H1: Jelentős különbségek figyelhetők meg az egyes nemzetiességekhez tartozó adatközlők idegennyelv-tudásának szintjében.
- K2: Hogyan befolyásolja az adatközlők nemzetiessége a más kultúrákkal való együttműködés iránti hajlandóságukat?
- H2: Az adatközlők nemzetiessége jelentősen befolyásolja a más kultúrákkal való együttműködés iránti hajlandóságukat.

Módszer

A kérdőív kitöltésére 2025. február 17. és február 21. között került sor tanórák keretében, és a kitöltés hozzávetőlegesen 15 percet vett igénybe. A kutatásban részt vevő hallgatók véletlenszerű kiválasztása az adott tanórán való jelenlétük alapján történt azon a napon, amikor a kérdőív kiosztásra került. Az online, anonim formátum biztosította a válaszok bizalmas kezelését, valamint kényelmes lehetőséget nyújtott a válaszadók számára véleményük és tapasztalataik kifejezésére. A hallgatók előzetesen tájékoztatást kaptak az anonimitásról és a részvétel önkéntességéről. Az adatgyűjtés a kutatásetikai normák betartásával történt, a válaszokat kizárólag a ku-

tatás céljaira dolgozták fel, a résztvevők anonizálása nélkül.

Az adatgyűjtéshez egy online, anonim kérdőív került alkalmazásra, amelyet úgy alakítottunk ki, hogy feltérképezze az önbewalláson alapuló nyelvi kompetenciákat, a sokszínűséghez való viszonyulást, valamint a kulturális különbségekkel kapcsolatos személyes tapasztalatokat. A kérdőív három fő részre tagolódott. Az első részben demográfiai adatokra kérdeztem rá, mint például az életkor és az anyanyelv. A második rész a hallgatók idegen nyelvi ismereteit, azok használatának gyakoriságát és az alkalmazásuk során érzett magabiztosságát vizsgálta. A harmadik, egyben utolsó rész a hallgatók interkulturális interakciókhoz való hozzáállását, a kulturális konfliktusok kezelésére való képességét, valamint a kulturális különbségekkel kapcsolatos tapasztalatait térképezte fel.

A kérdőív összesen 24 kérdést tartalmazott. Ebből 13 zárt kérdés volt, amelyeknél a válaszadók egy vagy több választ jelölhettek meg. Hét kérdés esetében Likert-skála került alkalmazásra, amelyek a hallgatók attitűdjeit és önbizalmát mérték. További 4 kérdés nyitott formában került megfogalmazásra, lehetőséget biztosítva a személyes élmények és interkulturális helyzetek reflexiójára.

A kutatás eredményei statisztikai módszerekkel, az IBM SPSS Statistics 26 szoftver segítségével voltak elemezve. A kérdőív által kapott eredmények elemzése során a független és függő változókat kereszt-tábla segítségével elemeztük. Amennyiben a Khi-négyzet statisztikai teszt p értéke

kisebb volt mint 0,05, akkor szignifikáns kapcsolatról beszélhetünk a két változó között. A szignifikancia kimutatását követően a Cramer's V teszt értékét vettük figyelembe, mivel a tesztek során egy nominális és egy ordinális változót használtunk. A Cramer's V együttható értéke 0 és 1 között mozog. Ha az értéke $\leq 0,2$, akkor gyenge kapcsolatról, ha értéke 0,2 és 0,6 között mozog, akkor közepes, és ha $>0,6$, akkor erős kapcsolatról beszélünk a két változó között.

Az egyes mennyiségi változók közötti kapcsolat meglétére, erőssége szintjének és irányának felmérésére a Pearson féle korrelációs statisztikai tesztet alkalmaztunk. Abban az esetben jelöltük szignifikánsnak a kapcsolatot a két változó között, ha a p értéke kisebb volt mint 0,05. A Pearson féle korrelációs együttható (r) értéke 0 és 1 között mozog. Ha $r < 0,33$, akkor gyenge, ha $0,33 < r < 0,66$ akkor közepes, és ha $0,66 < r$ akkor erős korrelációról beszélünk

Eredmények

Miben különbözik a válaszadók idegennyelvtudása nemzetiségi hovatartozásuk függvényében? Ebben a szakaszban a válaszadók nyelvi kompetenciájának értékelése önbevallásos módszerrel történt. A résztvevőket arra kértük, hogy határozzák meg idegen nyelvi tudásuk szintjét. Bár a felmérés számos nyelvre kiterjedt, jelen elemzés kizárólag az angol nyelvtudásra, valamint a szlovák nyelv nem anyanyelvű beszélőinek szlovák nyelvi kompetenciájára fókuszál. Az alábbi táblázat (2. táblázat) részletes áttekintést nyújt a válaszadók angol nyelvi kompetenciájáról.

2. táblázat: Az angol nyelvi kompetenciaszint összehasonlítása – az önértékelés során megválaszolásra került „Milyen szinten beszél angolul?” kérdésre adott válasz alapján. Forrás: a szerző

Nyelv	A2	B1	B2	C1	ÖSSZESEN
Magyar	0 (0.0%)	5 (10.9%)	28 (60.9%)	13 (28.3%)	46 (100%)
Szlovák	1 (2.6%)	15 (39.5%)	19 (50.0%)	3 (7.9%)	38 (100%)
Ukrán	15 (38.5%)	14 (35.9%)	6 (15.4%)	4 (10.3%)	39 (100%)
Összesen	16 (13.0%)	34 (27.6%)	53 (43.1%)	20 (16.3%)	123 (100%)

Ezt a kérdést a 129 válaszadó közül 123 fő válaszolta meg. Az eredmények azt mutatják, hogy a válaszadók egy kisebb hányada (13,0%) alapfokú angol nyelvtudással rendelkezik (A2 szint), míg valamivel több mint egynegyedük (27,6%) középfokú szintet ért el (B1 szint). A hallgatók kevesebb mint fele felső-középfokú szinten beszél az angol nyelvet (B2 szint), és csupán kis arányuk (16,3%) rendelkezik haladó szintű nyelvtudással (C1 szint).

A statisztikai elemzés szignifikáns összefüggést mutatott ki a válaszadók anyanyelve és az önbevallott angol nyelvtudási szint között ($\chi^2(6) = 53,44$, $p < 0,05$; Cramér V = 0,47), ami közepes erősségű hatást jelez. Önbevallásuk szerint a magyar csoport döntően magas szintű nyelvtudással rendelkezik (B2–C1: 89,1%), a szlovák csoport többsége középszinten helyezkedik el (B1–B2: 89,5%), míg az ukrán nemzetiségűek körében az alapszint (A2–B1: 74,4%) dominál. Ezek a különbségek felvetik a szociolingvisztikai és oktatási tényezők lehetséges szerepét a má-

sodik nyelv elsajátításában. Ugyanakkor az eredmények értelmezésénél óvatosság indokolt az önbevallásból fakadó torzítások és a viszonylag kis mintanagyság ($N = 123$) miatt. A megállapítások hangsúlyozzák az anyanyelvi háttér jelentőségét az idegenyelvi kompetenciák alakulásában, és további kutatást indokolnak a különbségek mögötti kontextuális tényezők feltárására.

A 3. táblázat a magyar és ukrán anyanyelvű válaszadók szlovák nyelvi tudását szemlélteti.

3. táblázat: A szlovák nyelvi kompetenciaszint összehasonlítása – a „Milyen szinten beszél Ön szlovák nyelven?” kérdésre adott önértékelés alapján. Forrás: a szerző

Nyelv	A2	B1	B2	C1	Össz.
Magyar	0 (0.0%)	4 (8.7%)	18 (39.1%)	24 (52.2%)	46 (100%)
Ukrán	4 (10.0%)	15 (37.5%)	8 (20.0%)	13 (32.5%)	40 (100%)
Össz.	4 (4.7%)	19 (22.1%)	26 (30.2%)	37 (43.0%)	86 (100%)

A magyar és az ukrán nemzetiségi csoportot megkérdeztük, hogy milyennek vélik a szlovák nyelvtudásukat. A kérdésre 86 válasz érkezett, ami azt jelenti, hogy a kutatásban résztvevő összes magyar és ukrán nemzetiségű adatközlő válaszolt. Az eredmények alapján az ukrán és magyar nemzetiségű diákok körében a szlovák nyelvtudás szintje széles skálán mozog, a gyengébbtől (A2) a felsőfokig, de a többség a közép és a felső szint között helyezkedik el. Az eredmények azt mutatják,

hogy az adatközlők egy kis része (4.7%) csupán A2-es szinten beszélni az államnyelvet, és majdnem negyedük (22,1%) B1-es szinten. A válaszadók nem egész egyharmada (30,2%) tartja a szlovák nyelvtudását B2-es szintűnek, és kevesebb mint fele (43,0%) felsőfokúnak. A válaszadó diákok többsége közép- vagy felsőfokon beszéli a szlovák nyelvet, ami lehetővé teszi számukra a tanulmányok folytatását és a mindennapi életben való boldogulást. Ugyanakkor a felsőfokú nyelvtudás nem mindenkinél adott, ami kihívást jelenthet az oktatás magasabb szintjein és a munkaerőpiacon való érvényesülésnél.

Az adatok statisztikailag szignifikáns különbséget tárnak fel a szlovák nyelvtudásban a magyar és az ukrán hallgatók között (khi-négyzet $p < 0,05$). A magyar hallgatók önbevallásuk alapján jellemzően magasabb szintű nyelvtudást jeleztek (különösen B2 és C1), míg az ukrán hallgatók eloszlása inkább az alacsonyabb szintek (A2, B1, B2) felé tolódott. Az összefüggés nagysága, amelyet a Cramér-féle V (0,447) mutat, mérsékelt kapcsolatot jelez a nemzetiség és a szlovák nyelvtudás között.

Hogyan befolyásolja az adatközlők nemzetisége a más kultúrákkal való együttműködés iránti hajlandóságukat?

Ebben a részben a hallgatók kulturális sokszínűséghez való hozzáállását vizsgáltuk. A kérdőívben a hallgatók véleményét mértük az interkulturális környezetekkel kapcsolatban, valamint azt, mennyire élvezik a sokszínű közegben való együtt-

működést. A kérdőív több állítást tartalmazott, amelyeket a válaszadóknak egy ötfokú Likert-skálán kellett értékelniük (ahol az 1 jelentette a legalacsonyabb, az 5 pedig a legmagasabb értéket). A 4. táblázat azt szemlélteti, hogy a válaszadók milyen mértékben tartják magukat elfogadónak a különböző kultúrákból érkező emberekkel szemben.

Az eredmények azt mutatják, hogy mind a három vizsgált csoport válaszadóinak többsége (68,2% teljes mértékben, 17,8% részben) úgy véli, fontos a tolerancia és más kultúrák elfogadása, míg csupán kis hányaduk (3,9%) választotta a semleges középútat. A három csoport közötti különbségeket vizsgálva megállapítható, hogy a magyar hallgatók körében a válaszadók egyharmada (32,6%) részben, míg valamivel több mint fele (54,3%) teljes mértékben egyetértett az állítással. A szlovák csoport tagjainak többsége (81,4%) teljes mértékben elfogadó, további 12,5%-uk pedig részben elfogadó. Az ukrán csoportban a válaszadók 70,0%-a teljes mér-

tékben, 12,5%-a pedig részben toleránsnak tartja magát más kultúrákkal szemben. Bár a csoportok válaszaiban különbségek mutatkoznak, ezek statisztikailag nem szignifikánsak ($p = 0,065$). Ugyanakkor figyelemre méltó eredmény, hogy a hallgatók egy része – a teljes minta 7,8%-a – nem tartja fontosnak más kultúrák iránti toleranciát. Ez az arány a magyar csoportban 4,3%, a szlovák csoportban 7,0%, míg az ukrán csoportban jelentősen magasabb, 12,5%. Ezt követően a hallgatókat arról is megkérdeztük, mennyire érzik kényelmesen magukat a különböző kulturális háttérrel rendelkező személyekkel való együttműködés során. Az 5. táblázat ezen eredményeket szemlélteti. Az eredmények azt mutatják, hogy a csoportok körében jelentős eltérések figyelhetők meg az interkulturális együttműködéssel kapcsolatos komfortérzetben. Bár a válaszadók közel egyharmada (32,6%) semleges álláspontot képviselt, a minta 24,0%-a teljes mértékben, 32,6%-a pedig részben elégedett volt a sokszínű környezetben való munkával.

4. táblázat: A válaszadók hozzáállása a kulturális sokszínűség elfogadásához a „Fontos, hogy elfogadóak legyünk más kultúrákkal szemben” állításra adott, egyetértés mértékét kifejező 1-5 számmal adott válasz kapcsán kapcsán. Számok jelentése? 1: egyáltalán nem; 2: részben nem; 3: semleges; 4: részben igen; 5: teljes mértékben igen. Forrás: a szerző

Nemzetiség	1	2	3	4	5	Összesen
Magyar	2 (4.3%)	1 (2.2%)	3 (6.5%)	15 (32.6%)	25 (54.3%)	46 (100.0%)
Szlovák	3 (7.0%)	1 (2.3%)	1 (2.3%)	3 (7.0%)	35 (81.4%)	43 (100.0%)
Ukrán	5 (12.5%)	1 (2.5%)	1 (2.5%)	5 (12.5%)	28 (70.0%)	40 (100.0%)
Összesen	10 (7.8%)	3 (2.3%)	5 (3.9%)	23 (17.8%)	88 (68.2%)	129 (100.0%)

5. Táblázat: A válaszadók komfortérzete interkulturális munkakörnyezetben – a „Kényelmesen érzem magam, amikor különböző kultúrájú emberekkel kell együtt dolgoznom.” válaszra adott önértékelése. A válaszokat kifejező számok jelentése: 1: egyáltalán nem; 2: részben nem; 3: semleges; 4: részben igen; 5: teljes mértékben igen Forrás: a szerző

Nemzetiség	1	2	3	4	5	Össz.
Magyar	3 (6,5%)	3 (6,5%)	20 (43,5%)	14 (30,4%)	6 (13,0%)	46 (100,0%)
Szlovák	0 (0,0%)	4 (9,3%)	14 (32,6%)	18 (41,9%)	7 (16,3%)	43 (100,0%)
Ukrán	1 (2,5%)	3 (7,5%)	8 (20,0%)	10 (25,0%)	18 (45,0%)	40 (100,0%)
Összesen	4 (3,1%)	10 (7,8%)	42 (32,6%)	42 (32,6%)	31 (24,0%)	129 (100,0%)

6. Táblázat: A válaszadók komfortérzete interkulturális munkakörnyezetben – a „Törekszem vegyülni más kultúrájú/nemzetiségű személyekkel a csoportmunkában az órán.” állításra adott önértékelések. A válaszokat kifejező számok jelentése: 1: egyáltalán nem; 2: részben nem; 3: semleges; 4: részben igen; 5: teljes mértékben igen Forrás: a szerző

Nemzetiség	1	2	3	4	5	Össz.
Magyar	8 (17,4%)	7 (15,2%)	20 (43,5%)	6 (13,0%)	5 (10,9%)	46 (100%)
Szlovák	6 (14,0%)	15 (34,9%)	16 (34,9%)	4 (9,3%)	2 (4,7%)	43 (100%)
Ukrán	3 (7,5%)	3 (7,5%)	8 (20,0%)	13 (32,5%)	13 (32,5%)	40 (100%)
Összesen	17 (13,2%)	25 (19,4%)	44 (34,1%)	23 (17,8%)	20 (15,5%)	129 (100%)

A khi-négyzet-próba szignifikáns összefüggést jelzett a nemzetiség és a komfortszint között ($\chi^2(8)=19,578$, $p=0,012$; Cramér $V=0,275$), ami mérsékelt kapcsolatot jelez. Az ukrán hallgatók mutatták a legnagyobb nyitottságot (45,0% teljes egyetértés), míg a magyar hallgatók körében a semleges válaszok aránya volt a legmagasabb (43,5%). Az eredmények arra utalnak, hogy a nyelvi és kulturális háttér befolyásolhatja az interkulturális együttműködéshez való hozzáállást, ami célzott oktatási beavatkozásokat indokol az inkluzivitás erősítése érdekében. A 6. táblázat azt szemlélteti, hogy a vizsgált csoportok mennyire törekednek csoportmunkára más kultúrákkal/nemzetiségekkel a tanórán.

Az elemzés a hallgatók nemzetisége (magyar, szlovák és ukrán) és a kulturálisan sokszínű csoportokban való együttműködési hajlandóság közötti kapcsolatot vizsgálta. A khi-négyzet-próba statisztikailag szignifikáns összefüggést mutatott ki a nemzetiségi háttér és a válaszok között ($\chi^2(8) = 32,445$, $p < 0,05$), ami arra utal, hogy a különböző nyelvi csoportok eltérő attitűdöket képviselnek. Kiemelendő, hogy az ukrán hallgatók nagyobb hajlandóságot mutattak más kultúrákhoz való kapcsolódásra, magasabb arányban választva a 4-es és 5-ös kategóriákat, míg a magyar és szlovák hallgatók inkább semleges vagy alacsonyabb értékeket jelöltek meg. A hatásméretet jelző mutatók, köztük a Cramér-féle V (0,355, $p < 0,05$) és a

kontingencia-koefficiens (0,448, $p < 0,05$), mérsékelt kapcsolatot jeleznek a nyelvi háttér és a kulturális integrációs preferenciák között.

Következtetésként kirajzolódik egy markáns profilkülönbség: a szlovák és magyar minta inkább semleges, enyhén negatív, míg az ukrán minta proaktívan nyitott a multikulturális csoportmunkára. Az ukrán minta nyitottsága a más nemzetiségű csoportokkal szemben igazolja az előző kutatások eredményét (Bunce 2021, Verkuijten 2005; Kunst 2024, Nagawa 2022), mely szerint az betelepülő kisebbségi csoportok a könnyebb beilleszkedés szempontjából igyekeznek társadalmilag integrálódni.

A kapott eredmények értelmezése során felmerül a háttérben meghúzódó szociolingvisztikai és oktatási tényezők lehetséges szerepe. A gyakorlati alkalmazhatóság szempontjából célszerű célzott beavatkozási stratégiák kidolgozása, mint például strukturált, heterogén összetételű munkacsoportok kijelölése és rendszeres rotációja; rövid, feladat-orientált tréningek, amelyek az interkulturális együttműködési készségek fejlesztését célozzák; valamint az együttműködés normáinak és az érté-

kelési kritériumoknak explicit kommunikációja, különös tekintettel az interakciós kezdeményezés és a kulturális érzékenység jutalmazására. Fontos megjegyezni, hogy az eredmények önbevalláson alapulnak, és bizonyos esetekben alacsony gyakoriságú válaszok is előfordulnak, ami óvatosságot igényel az értelmezés során. Ugyanakkor a különböző statisztikai tesztek konzisztensen azonos irányba mutatnak, ami megerősíti az eredmények érvényességét.

A következő kérdésben megkérdeztük az adatközlőket, hogy milyen gyakran érzik úgy, hogy a különbségek feszültségeket vagy konfliktusokat okoznak a környezetükben. Az eredményeket a 7. táblázat szemlélteti.

A válaszadók körében vizsgáltuk, milyen gyakorisággal érzékelnek kulturális vagy nyelvi különbségekből fakadó feszültséget vagy konfliktust a közvetlen környezetükben. Az összesített adatok alapján a válaszadók majdnem fele (45%) ritkán, nem egész egyharmaduk (31.8%) néha érzékel feszültséget, míg töredékük (összesen 12.5%) jelölte meg a gyakran vagy nagyon gyakran válaszokat.

7. táblázat: Kulturális és nyelvi különbségekből eredő konfliktusok tapasztalat. – a „Milyen gyakran érzik úgy, hogy a kulturális vagy nyelvi különbségek feszültséget vagy konfliktust okoznak a környezetében?” kérdésre adott válaszok. A válaszokat kifejező számok jelentése: 1: soha; 2: ritkán; 3: néha; 4: gyakran; 5: nagyon gyakran. Forrás: a szerző

Nemzetiség	1	2	3	4	5	Összesen
Magyar	4 (8.7%)	13 (28.3%)	19 (41.3%)	9 (19.6%)	1 (2.2%)	46 (100%)
Szlovák	4 (9.3%)	24 (55.8%)	14 (32.6%)	1 (2.3%)	0 (0.0%)	43(100%)
Ukrán	6 (15.0%)	21 (52.5%)	8 (20.0%)	4 (10.0%)	1 (2.5%)	40 (100%)
Összesen	14 (10.9%)	58 (45.0%)	41 (31.8%)	14(10.9%)	2 (1.6%)	129(100%)

Ez arra enged következtetni, hogy a kulturális vagy nyelvi különbségek által okozott feszültség általában nem domináns élmény, ugyanakkor bizonyos csoportokban (különösen a magyar válaszadók körében) gyakrabban jelenik meg.

A magyar válaszadók körében a néha válasz volt a leggyakoribb (41.3%), míg a gyakran és nagyon gyakran válaszok együttesen 21.8%-ot tettek ki. Ez arra utal, hogy ebben a csoportban a kulturális különbségek által okozott feszültség gyakrabban jelenik meg, mint a másik két csoportban. A szlovák válaszadók esetében a ritkán válasz dominált (55.8%), és a gyakran illetve nagyon gyakran válaszok aránya elenyésző (összesen 2.3%). Ez azt jelzi, hogy a szlovák válaszadók kevésbé érzékelnek konfliktust, és a kulturális különbségek számukra ritkábban jelennek meg feszültségként. Az ukrán válaszadók szintén többségében ritkán válaszoltak (52.5%), azonban náluk magasabb a gyakran és nagyon gyakran válaszok aránya (12.5%), mint a szlovákoknál.

Az eredmények alapján megállapítható, hogy a kulturális érzékenység és konfliktusérzékelés nemzetiségként eltérő mintázatot mutat, ami szociolingvisztikai és oktatási háttértényezőkre utalhat. A magyar válaszadók körében tapasztalt magasabb feszültségérzékelés célzott beavatkozásokat indokolhat, például interkulturális tréningek, strukturált csoportösszeállítás vagy normaközvetítés formájában. A szlovák válaszadók alacsonyabb konfliktusérzékelése arra utalhat, hogy többségi nemzetiségként számukra a kulturális különbségek kevésbé jelentkeznek problé-

maként. Az ukrán válaszadók köztes pozíciója a migrációs háttér, nyelvi kompetencia vagy társadalmi integráció különbségeivel is összefügghet. Ezek az eredmények hangsúlyozzák a szociolingvisztikai tényezők jelentőségét a csoportközi percepciók formálásában, és indokolják a különbségek mögött álló mechanizmusok további vizsgálatát.

Összegzés

A vizsgálat célja a szlovákiai turizmust tanuló egyetemi hallgatók idegennyelvi kompetenciáinak és interkulturális attitűdjeinek feltárása volt, különös tekintettel nyelvi háttérükre. Az eredmények alapján szignifikáns összefüggés mutatkozott az anyanyelv és az angol nyelvtudás szintje között. A magyar anyanyelvű hallgatók teljesítettek a legeredményesebben, elsősorban a középfokú felső (B2) és haladó (C1) kategóriákban. A szlovák anyanyelvűek többsége középszinten (B1–B2), míg az ukrán háttérű hallgatók nagyobb arányban az alacsonyabb szinteken (A2–B1) helyezkedtek el. Ez a különbség arra utal, hogy a nyelvi expozíció, az oktatás minősége és a társadalmi környezet meghatározó tényezők az idegen nyelvi készségek alakulásában.

A szlovák nyelv elsajátítása tekintetében is szignifikáns eltérések mutatkoztak a nyelvi csoportok között. A magyar hallgatók magasabb szintű szlovák nyelvtudással rendelkeztek, míg az ukrán anyanyelvűek körében a nyelvtudás eloszlása erősebben szóródott, és nagyobb arányban fordult elő az alacsonyabb szintű kompetencia. Ez a közepes erősségű kapcsolat

(Cramer's $V \approx 0.45$) alátámasztja, hogy az anyanyelv és a nyelvi háttér kulcsszerepet játszik a második nyelv elsajátításában, és indokoltá teszi célzott nyelvi támogatási programok kidolgozását.

Az interkulturális attitűdök vizsgálata során a többség elfogadóan vagy részben elfogadóan viszonyult a kulturális sokszínűséghez és a tolerancia fontosságához. Bár kimutathatók voltak bizonyos különbségek a nyelvi csoportok között, ezek többsége nem ért el statisztikai szignifikanciát, ami arra utal, hogy az anyanyelv önmagában nem meghatározó tényező az interkulturális beállítódásokban. Ugyanakkor szignifikáns összefüggést sikerült azonosítani a nyelvi háttér és a különböző kultúrákból származó személyekkel való együttműködésben tapasztalt komfortérzet között. Az ukrán hallgatók mutatták a legmagasabb komfortszintet, őket a szlovák hallgatók követték, míg a magyar diákok körében nagyobb arányban jelentek meg semleges válaszok.

Összességében a kutatás rávilágít arra, hogy a nyelvi háttér befolyásolja az idegen nyelvi kompetenciák fejlődését és az interkulturális komfortérzetet, ugyanakkor az interkulturális elfogadás általánosan magas szinten van jelen a vizsgált populációban. A turizmusoktatás szempontjából mindez alátámasztja a nyelvi készségek fejlesztésének, valamint a tudatos interkulturális tréningeknek a jelentőségét, amelyek hozzájárulhatnak a hallgatók munkaerőpiaci felkészültségéhez egy sokszínű, nemzetközi környezetben.

A kutatás eredményei rámutatnak arra, hogy mind a nyelvi, mind az interkulturális

kompetencia fejlesztése kulcsfontosságú a turizmus képzésében. A jövőbeli vizsgálatok során indokolt a hallgatók önértékelésének összevetése objektív szintfelmérő tesztek eredményeivel. Ez lehetővé tenné az önpercepció és a tényleges nyelvtudás közötti különbségek pontosabb feltárását, növelve az eredmények érvényességét. Fontos feltárni, hogy milyen személyes tapasztalatok és társadalmi környezetbeli tényezők befolyásolják a nyelvi és interkulturális kompetenciák alakulását. E módszerek kiegészíthetők a kvantitatív adatokat, árnyaltabb képet adva a hallgatói populációról. A kutatás gyakorlati implikációja, hogy az oktatási intézmények számára célszerű olyan módszertani megoldásokat kidolgozni, amelyek hatékonyabban készítik fel a hallgatókat a multikulturális környezetben történő munkavégzésre. Ennek része lehet az idegen nyelvi kompetencia célzott fejlesztése, az interkulturális érzékenyítés, valamint a valós szakmai helyzeteket szimuláló oktatási gyakorlatok beépítése a képzési programba.

Köszönetnyilvánítás

Készült az UGA X/2/2024-es projekt keretében.

Irodalom:

- Akylbek uulu N, Usupova N, Sartbekova N. (2024). The role of intercultural competence in successful intercultural communication of students in foreign language learning. *Scientific Herald Uzbborod University Series "Physics"*. 2024;(55). Doi : <https://doi.org/10.54919/physics/55.2024.264bs6>

- Ana Gonçalves (2014). The Journey not the Arrival Matters: Developing Intercultural Awareness and Communication Skills in Tourism Education. *ENCATC Journal of Cultural Management and Polic.* . Letöltés: 2025. 08.23. URL: <https://interaktivna-obrazovatelna-sreda.unibit.bg/images/pdf/encatcjournalvol4issue13145.pdf>
- Bilodod, A. ., & Vorobel, M. . (2022). Foreign Language Skills as The Main Factor of Successful Career in the Hospitality and Tourism Industry. *Grail of Science*, (12-13), 467–470. Doi: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.29.04.2022.081>
- Bimenov, Q. ., Toxanbayeva, N. (2024). Developing Intercultural Competence in Tourism Students Alongside Language Learning. *Bulletin of the IUTH*, Volume 3(5), 2024. Doi: <https://www.doi.org/10.62867/3007-0848.2024-3/5.05>
- Borge, M., Soto, J., Aldemir, T., & Mena, J. (2020). Building Multicultural Competence by Fostering Collaborative Skills. *Teaching of Psychology*, 49, 85 - 92. Doi: <https://doi.org/10.1177/0098628320977421>
- Bunce, John A. 2021. Cultural diversity in unequal societies sustained through cross-cultural competence and identity valuation. *Humanities and Social Sciences Communications*. 8/238. Doi: <https://doi.org/10.1057/s41599-021-00916-5>
- De Hei, M., Tabacaru, C., Sjoer, E., Rippe, R., & Walenkamp, J. (2019). Developing Intercultural Competence Through Collaborative Learning in International Higher Education. *Journal of Studies in International Education*, 24, 190 - 211. Doi: <https://doi.org/10.1177/1028315319826226>
- Humphreys G. *Short-Term Student Exchanges and Intercultural Learning*. Cambridge University Press; 2023.
- Krajewski, S. (2011). Developing intercultural competence in multilingual and multicultural student groups. *Journal of Research in International Education*, 10(2), 137–153. Doi: <https://www.doi.org/10.1177/1475240911408563>
- Kunst, J a kol. (2024). Selective cultural adoption: The roles of warmth, competence, morality and perceived indispensability in majority-group acculturation. *British Journal of Social Psychology*. Vol 64. issue 2. Letöltés: 2025. 08.23. URL: <https://bpspsychub.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/bjso.12801>
- Moroz, T., & Demianenko, O. (2022). Intercultural Communicative Competence of University Students. *Scientific Journal of Polonia University*, 53(4), 67-74. Doi: <https://doi.org/10.23856/5308>
- Nakagawa, M., Sato, Y., Tabuchi, T., & Yamamoto, K. (2022). Do people accept different cultures? *Journal of Urban Economics*, 130, 103455. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.jue.2022.103455>
- Reid, R., & Garson, K. (2017). Rethinking Multicultural Group Work as Intercultural Learning. *Journal of Studies in International Education*, 21, 195 - 212. Doi: <https://doi.org/10.1177/1028315316662981>
- Sándorová, Z. (2021). Developing Intercultural Competence at Slovak Secondary Schools. *Journal of*

- Intercultural Communication*, 21(3), 1–13.
Doi:
<https://doi.org/10.36923/jicc.v21i3.17>
- Sándorová, Z. 2019. The Importance of Intercultural Communicative Competences for Tourism Labour Market: Students' Views and their Self-Assessment. *Journal of Language and Cultural Education*. 7/1.
- Sindik, Joško – Božinović, Nikolina 2013. Language proficiency for careers in tourism and learning different second foreign languages. *Turizam*. Vol. 17. br. 3 str. 121-130. Letöltés 2025. 08.11.URL:
<https://hrcak.srce.hr/en/file/159702>
- Štvrtická, L. – Gergelyová, V. 2024. Výzvy v jazykovom vzdelávaní cudzincov na univerzite. *Didaktika*. Roč. 2024. vydanie 3/2024. Letöltés 2025. 08.11.. URL:
<https://www.direktor.sk/sk/casopis/didaktika/2024/3-2024> (letöltés 2025. 08.11.)
- Vančo Ildikó 2020. *The Hungarian Language in Education in Slovakia*. Mercator Research Centre on Multilingualism and Language Learning. Leeuwarden.
- Verkuyten, M. J. A. M. (2005). Ethnic Group Identification and Group Evaluation Among Minority and Majority Groups: Testing the Multiculturalism Hypothesis. *Journal of personality and social psychology*, 88(1), 121
- Xiao, , Dan, , Cai, & , Jing. (2015). *Impact of Intercultural Learning Program on Language Learners' Intercultural Competence*. , 12, 631-640. Doi:
<https://doi.org/10.17265/1539-8072/2015.08.011>. (